

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homo Christianus In Sua Lege Institutus. Sive Discursus Morales

Quibus Totum Hominis Christiani Officium Explicatur; Quídq̄ue is fugere,
quid agere debeat, quàm exactissimè traditur

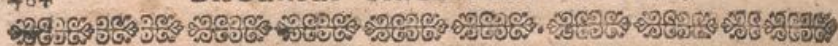
Segneri, Paolo

Augustæ Vindelicorum, Anno M.DCCXII.

VD18 90637054

Discursus XXXIII. De nimiâ conversandi libertate. Ut omnibus conster, non
absque causâ tantopere nimiam conversandi libertatem reprehendi, quæ
viget his temporibus, demonstratur illam esse animorum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51667)

DISCURSUS XXIII.

Contra nimiam inter se mutuò agendi converſandique licentiam.

Nescio, an unquam aliquis vestrum in urbem quampiam delatus sit tunc, cum contagiosa per illam lues grassabatur. Id si contigit, crediderit ipse, nisi fallor, in medios se suspiciosissimos hostes incidisse. Vix per portam ingressas circumdederint excubitores, sollicitè & anxie quærentes: quis tu, & cujas? quâ, & unde iter? per quæ loca transisti? Nec isto contenti, vultum curiosè contemplati fuerint, tanquam cum homine jure suspecto sibi res esset: quin & sarcinas lustrarint ut scirent, quid iis mercium veheretur; & foreasse etiam tanquam publici grassatores aperuerint, & solerter excusserint omnia. Ubi tandem magnâ molestia & conatu horum se manibus extricârît, progressus per urbis plateas viderit obseratis in ædibus cives velut carcere clausos generi: viderit domesticam alicubi suppellectilem per fenestras eiici, ut flammis absumeretur: avulsam è matrum dolentium sinu teneram sobolem; aliam in patris brachiis amare plorantem. Si Templorum quis adyta subierit, ut ibi saltem solaritii aliquid vestigaret, en iterum novi horroris materiam, vacua enim illa & deserta; Sacerdotes gaudi &

solliciti; Sacra pauca, musicus concentus nullus, dies solennes vix ulli; quin ne cœrus quidem populi ad placandum per vota & supplicationes communes Deum, cum extrema id poscere necessitas videretur. Adeò verum est, quod aiebam, videri urbem illam ab hostibus jeranis captam, qui tam arctè, tamque non humaniter incolas habeant. Et tamen non sunt hostes Barbari, qui talia imperent, sunt Medici: quæ odio tantum & rabie videntur geri, sinceri amoris effecta sunt. Medici siquidem, cum experienciâ docti norint contagionem latius usque & longius serpere, si Cœtus cogantur, & commercium civibus, nullo insectorum sanorumve discrimine, permittatur, id egerunt studiosè, ut hi ab illis separarentur, quæque compescendo malo salubriter constituta erant, summâ fide & diligentia executioni mandarentur. Nihil equidem ambigo, quin non pauci vestrum, dum me audiunt roties tonantem contra amatorias levitates, choreas, conventicula, sodales pravos, raticè secum jam sæpius mussitaverint: Quid noster Pastor hominis est? crudus ille tyrannus videtur. Errant planè isti: Medicus enim est Pastor, qui vestræ salutis & commodi arden-

si desiderio illud tam seridè ac crebrè vobis commendat remedium, quo solo recuperari, aut seruari salus potest; fagam nimirum confortii, ac commercii, & amorem solitudinis. Ut igitur eadem operâ, & vos errore: & me culpâ eximam, laborandum mihi unice est, ut vos doceam, nimiam inter se agendi licentiam Pestem esse animarum. Hoc qui intellexerit, de remedii necessitate, quod suggero, dubius non hærebit, sed æquo seret animo, illud à me crebrè vel nolentibus obituri.

II. Ex omni illo malorum & calamitatum, quod mors ingressa in Mundum secum traxit, agmine non aliud universum horribilius est, quam lues contagiosa, idque geminâ maxime causâ. Prima est, quod tam facile adhærescat: Secunda, quod ubi adhæserit: non sine strage discedat. Utrumque horum in nimia invicem conversandi licentiâ, tam hodie usitatâ, reperire est.

II.

III. Ut lues grassetur, & ab uno migrat ad alium, contactus & vicinia sufficiunt. Non alia vitii est indoles. Ut propagetur, satis est infectos cum integris, nullo metu, liberè ac licenter agere; *Nihil tam facile, quam malum fieri*, aiebat S. Gregorius Nazianzenus. Nequitia prælectio præquam nulla alia citò & facile capitur; sic ut non nisi una subinde audita Auditorem Magistrum faciat. Sed ut ista summi momenti veritas cognoscatur clariùs, cuncti-

que probè capiant, quantopere interit Animæ solitudinem amare, quantumque ipsi noceat omnis incauta familiaritas, supponendum est, non nisi duplicis conditionis esse posse personas, quæ tam domesticè inter se tractant; aut enim ignorant, aut iam expertæ sunt peccatum & nequitiam. Sive autem hujus, sive illius conditionis fuerint, certus sit quisque, maxima sanè ex hac inter se agendi licentia in eos damna redundare.

IV. Ponamus igitur, quod plerumque dici afolet, esse nimirum adhuc immunes à vitio, qui familiaritari tali indulgent: anne quia hucusque adhuc peccarunt nunquam, etiam peccare non possunt: Parentes, cum eorum quis reprehendit negligentiam in filiarum custodiâ, quæ hac illac per omnem viciniam vagari pro arbitrio sinunt, & quaslibet ædes accedere, hac semper ratione se purgant: *Filia mea honesti amans est; non est, quod metuum.* Demus, illam honestatis amantem esse. At hoc ipsum me angit, quòd, cum talis sit, non diu post futura sit alia. Ut malum citreum, sapore, colorèque præstans, marcescat, alio non est opus, quàm ut aliud generis ejusdem pomum putridum juxta ponatur. Id enim si fiat, jam fructus ille odore, suavitate, nutriendi medicandique virtute tam nobilis, natus arbore immortalis, mox & ipse putrescet, fœtore offendet nares, perinde ac alter, à quo corruptionem traxit. Hoc ante omnia efficit malorum cum bonis admixtio: affricat putredinem.

Mirantur nonnunquam aliqui, Puellam illam eâ prudentiâ, iis dotibus, tam nobili sanguine, matre tam virtutis studiosâ genitam, pravi sui exempli putore totam latè viciniam offendere. Inquirant isti, quibus hæc Puella sodalibus & usâ sit, & utatur etiamnum, & nihil erit porro, quod mirentur. Nuper saturnalia tempore mutatâ veste personata cum sociâ illâ versatâ vagata est per urbem: audiit de suis differentem oblectamentis: adfuit fucanti, & comenti se: vidit etiam noctis tenebris abusam ad agendum cum juvenibus amantibus & amatis; subinde, autem sacris jejunii longioris diebus levitatibus suis perinde ac antea, aut etiam magis deditam. Hac inconsultâ, cum fructu marcido & putente, societatis, eam traxit contagionem, ut jam, qui prius noverant, attoniti dicant. Heu, quàm ista non est ista! Atque ita sanè est: sed hic est fructus societatis promiscuæ. Desipiunt igitur, qui filias, sorores, conjuges vagari sinunt pro libito, nec ullo ipsis interdicitur cuiusquam commercio, propterea, quòd honesti amantes sint: & vel hac causa rationem ab iis severiorem Deus exiger. tantòque eos damnabit iustus, quòd animas, tam omni labere etiamnum immunes, negligentia suâ & ignaviâ se dari, imò perire siverint. Quòd generosius, quòque sapidius vinum est, quòd servatum capimus, tantò curandum solertiùs, ut dolis condatur idoneis: ubi enim dolium

rit, non ipsum jam odorem illum suum mutabit, quia mustum generosum est ac nobile, sed mustum ipsum odore illo retro exolescer. Filia, & quævis alia femina, à vitio etiamnum intracta odorem vitii trahet à sociâ nequam & perversâ: hæc autem virtutis odore ex consortio bonæ ac innocenti non imbuetur. Non postrema hæc humani generis calamitas est; quòd morbi quidem & lues contagione serpent, sanitas autem in alios consortio non propagerur. Simile quid in agris videre est: steriliores aliqui triticea ex semente non nisi siliginem sæpe reddiderunt: nullus autem tam pinguis est, ut ubi siliginem in eo serere contigerit, triticum germinet. Argue hæc causa à Apostolo cunctos, qui & renati in Christo, & vitæ ad sanctissimæ Legis suæ amissum ducendæ cupidi sunt, sollicitè hortatur, ut velut Mundo ipso egressi, pravorum vitent consortium. *Exite de medio eorum, & separamini, dicit Dominus, & immundum ne tetigeritis, & ero vobis in Patrem, & vos eritis mihi in filios, & filias.* Equidem & plantæ nusquam ferè adolefcunt feliciùs, quàm ubi solæ, & procul ab aliarum consortio terræ inseruntur: cum plures, etsi non noxiæ, solum idem occupant, facile una alterius incrementis officit, & nunc Solis radios, nunc aliorum siderum beneficam influxum impedit. Sic & homines aliorum fugitantes consortium majora sumunt in virtute incrementa: cum è diverso omnis societas arctior ac familiaritas facile cælestium

2. Cor.
6. 17.

lestium donorum se gratiarum canales obstruat, & denique velut umbra fructuum ubertati noceat.

V. Quomodo igitur sollicitum me non habeat, tanta inter Christianos negligentia in negotio, cujus momenta cum perviderent Ethnici, tam solertem illi curam impenderunt? Lycurgus Lacedæmonum Legislator cavet, non levi poenâ decretâ, ne Cives aliis populis commercio jungerentur, ne eorum simul vitia imbibere. Sed & Plato suadebat, ut procul à maris littore urbes ædificarentur: cum prospiceret, mariimas non vitiorum minus, quàm mercium, à commercii causâ appulsis alienis populis, hausturas. Hodie Turcæ feminis suis ne illud quidem permittunt, ut orandi Dei causa delubra accedant; cum existiment, nihil à femina gratis Deo offerri posse, quàm si suam illi vagandi libertatem sacrificet. Interim è Christianis non pauci, luce tantò nobiliore collustrati, agnoscere nolunt, quantum, ex vaga cum quibuslibet agendi licentia, in sequiorem sexum redundare possit incommodi. Unde nonnullæ, ubique magis, quàm domi suæ sunt: contra illud Davidicum: *Uxor tua in lateribus domus tue*: quibus verbis vult, conjuges non domi tantùm attinendas, sed ibi quoque secretioribus angulis abdeudas ut non tantùm oculis se foris habitantium, sed domesticorum quoque, quoad ejus potest, subducant: *In lateribus domus tuæ*. Si autem vel Conjuges Deus publico commercio

arceat, quid Puellis eo in genere ab ipso permissum existimemus? Certe sibi quisque persuadeat, nulli cujuscunque familiæ patri prudentiora, magisque ad sobolem in Dei timore educandam apta monita suggeri posse, quàm si illi crebrò inculcetur: *Attende, quis tuas ædes frequenter: quis familiaribus tuis loquatur, observa: cave permittas illis, ut promiscuè agant cum omnibus: ne pietatis quidem studio ire sinas, quò confluunt quidem multi, sed orant pauci: præ reliquis tibi doctibus in tuis solitudinis amor placeat: hoc sine, frustra sunt monita alia omnia: hortare ad honestatis studium, quantum vis, & potes, pietatem in Deum, decorum, recti exempli debitum inculca; ventis verba dabis. Natura, dum foetum materno in utero format, id imprimis sollicitè curat, ut pelliculâ illum involvat, intra quam labori suo incumbat, & quibus oportet, membris, quâ decet, figurâ opus illud suum effingat; hoc enim non circumdatus velut munimento, virtute formatrice extra limites exerrante, facile in abortum, aut deforme monstrum foetus degeneraret. Sic quisquis educare sobolem suam, & ad virtutem informare sedulo volet, vagari illam passim non sinat: operam enim aliâ, & oleum perdet. Quæcunque arbitrio suo ager cum quibuslibet, in ejus animo nunquam adhærescent cogitationes salutaræ, quantalibet diligentia teneræ menti fuerint instillatæ: dispergentur: atque ita efformandus ad omnis honestatæ*

statis elegantiam foetus, aut nunquam absolvetur, aut horridum denique in vitiorum monstrum deformabitur.

VI. Ita res se habebit, cum credidi vestrae curae nullo dum vitio deformes erunt. Quod si autem jam non primis tantum labris dulce vitiorum venenum in voluptatum poculo delibassent, sed largiter bibissent, tum enim verò majori adhuc solertia mea essent monita servanda, & omnis vagandi libertas praescindenda. Tum enim verò ea foras sic malè affectorum conditio, si respectu nullo, nullo metu versari cum quolibet vellent; quae est aegrorum, qui suo è cubili nunquam prodeunt sine valetudinis in-

Epist. 7. commodo: *Quod aegris evenit*, inquit Seneca, *ut nunquam sine offensa proferrantur*. Nunquam & illi prodirent in publicum, quin duplo ferè deteriores reverterentur. Id quod tum maximè evenies, si, quod primum est, in eos inciderint, qui non dissimili scabie laborant. Strapenda proflus res est, ut Plinius advertit, quantum vitium capiat venenum alicujus à rabido cane admorsus, si alteri jungatur, eodem veneno infecto. Hujus rei causam non facilè Philosophi divinaverint: cur autem animo malè affectus, si alteri jungatur eodem vitio laboranti, deterius habere incipiat, primum est conjicere: dum enim simul versantur, mutuò se fovent: hic sua illi narrat flagitia; alter eadem lepidè ac faceret elevat, & quo primùm è turpi facinore, pudore suffundebantur, mutuò sibi abstergunt: verbo, sic mutuò incalescunt, ut serpentes invicem

conglobati. *Tunc maximè laborant mali, ubi plurimum vitia miscere, & in Sen. ep. unum collata nequitia est.* Sodalis ne. 109. quam, etiam probum pervertit, ut dicebam: quanto magis jam perversum pervertet amplius? Dicerem, quòd se ipso nequiores illam sic effecturus, nisi aliter nocerent homines pravi, quam Plin. l. Scorpiones: isti cum veneno quem- 11. c. piam infecerint, de veneno aliquid suo perdant: non ita pravi, hi enim quo plus veneni diffundunt in alios, hoc ipsi quoque nocentius inficiuntur.

VII. Nascuntur, quae dixi mala, & fructus pessimi, cum vel boni malis, vel malis mali ejusdem sexus conjunguntur. Majora timenda sunt; cum etiam, ut frequenter assolet, sexus disparitas accesserit. Agunt non tantum cum adolescentibus adolescentuli, non tantum cum Paellis Puellae, & ex bonis fiunt mali, ex malis pessimi, sed nullo respectu & Jvenes cum Puellis, & haec cum illis versantur creberrimè. Quam quidem infidam Societatem quoties videre mihi contingit, illud in animum subit, quod de Aspidibus narrat; nunquam matrem sine femina cerni. *Conjuga ferè L. 8. l. vagantur*, ait Plinius, *nec nisi cum com- 23. pare vita est.* Hac autem ratione vitium non tantum facilè discitur, sed etiam non difficulter perpetratur. Nec prudenter dicitur: Plures in coetu ejusmodi bonos esse, qui sui respectu nequam, qui forte adsit, comescant: non enim semper plures etiam plus possunt. Certè unus pestifero laborans ulcere contagionem multis afflato solet.

let. Hinc versutissimus Dæmon, etsi nunquam non quàm placimarum animarum perniciem & optet, & procurret, non semper tamen retribus venatur, quibus plures comprehendat; & quamquam non ignorat, quòd *Laqueam inveniunt omnes; sufficit tamen illi non raro unicus.* Lep da admò dum illas capiendù aviculas, quæ turmarum volant, ratio est, si una aliqua earum ex numero prehendatur, & alligato pedi filo, quod visco probè oblitum sit, libera avolare sinatur. Miscella enim, cum planè se liberam putet, contentione magnà è capientis manibus avolat, & velut læti nuntii, de captivitate superatâ, bajula mediæ se aliarum turmæ inserit: dum autem nunc hæc, nunc illa viscato filo adhæret, non antè ludus finitur, quàm misera non jam sola, sed pluribus malè cautis comitata, deorsum ruat, & optata venatori præda fiat. Non aliter Juvenis aliquis pravorum morum, venatori stygio optatam Animarum prædam, cum nemo quidquam sinistra metuit, in manus tradit. Id ergo versutissimus hostis agit, ut unum aliquem irretiat. Hunc victorum visco non obiter illitum in medium aliorum Juvenum, seu, quod deterius est, etiam Puellarum consortium immittit; tum ille verbis, nutibus, gestibus, promissionibus, donis, ficto amore & vera proditiõne in omnem partem versans prædam benè numerosam stygio suo venatori multum plaudenti adducit.

VIII. Quod si vel unus aliquis sufficit malo Dæmoni, ut ejus ope mul-

R. P. Segneri S. I. Christ. Instr. Tom. III.

tos capiat, quânto certior erit unius perniciem, si in multos incidit? Et tamen perinde ac si Juvenes saxei essent, & Puellæ frigidissimo è marmore concertæ, nullo non tempore simul versari permittuntur, manè, vesperi, interdiu, noctu: sed nec locus ullus excipitur: in viis publicis, in agris, domi, in sylvis; laborent, quiescant, nihil refert, solæ sint, an comitatæ: quin nec tum, cum vel ad rem divinam accedant, veles peratâ domum reperiunt; hoc sese consortio expediunt. Tantam autem qui libertatem, qui tam nullis definitum limitibus commercium suis concedunt, quâ tandem temeritate sperant non inficiendas contagione animas, quæ sanæ sunt, aut non penitus corrumpendas, quæ jam infectæ sunt? Pests non in alios propagatur faciliùs, quàm qui humorum temperie sunt similior, ut medici observârunt. *Pestis vapor accenditur, ubi major natura similitudo.* Illa proinde indolis similitudo, mutua illa affectuum professio, quæ Puellam inter & ejus Amalios intercedit, viam vel maximè sternit proferendæ vitæ contagioni, & fovendæ. Arque hoc tam præsens contagionis periculum, cui se exponunt, qui promiscuè cum sanis infectisque agunt, Deum impulit, ut per Jeremiam suaderet: *Unusquisque se à proximo suo custodiat.* Vult nimirum, ut quisque se custodiat non ab iis, qui foris sunt, non ab æmulis aut hostibus, non à malis Dæmonibus tantum, sed ab his, & ab iis maxime, qui proximi illi sunt, à proximo suo se custodiat: ca-

Q 99

veat ab his, ad quos indolis similitudine propendet; hi enim ad pervertendum eum plus habent vstrum, quam Infernales Genii naturam tam diversi & dissimiles.

II.

IX. Atque utinam, quam facili negotio hæc serpit contagio, tam facili etiam remedio curaretur! Sed nihil est, quod majorem mihi in hac mutuo agendi licentiam ac libertate horrorem incutiat, quam quod videam, malum, quam est universale, tam esse sine remedio. Vix quisquam hac contactus peste unquam sanatur. Ubi semel Juvenes depravati fuerint, quis erit animo tam forti & constanti, ut eos corrigat, & emendet? Obturant omni admonitioni aures, utque animo sint à te penitus alieno, sufficit, te indicio aliquo monstrare: subolere tibi eorum flagitia, aut sinistram tantum de his suspicionem concepisse. Notarunt rerum naturalium Scrutatores? quo pinguiore succo, & tenaciore abundat arbor, hoc infelicius infitionem patit. Sic & pravaram Animi propensionum tum est curatio difficilima, cum sordidæ sunt: hæ enim mentem excæcant magis; voluntatem pertinacius faciunt occallescere, si ut Aristoteles censuerit, conjungi non posse cum libidinum studio prudentiam: *Incontinens non potest esse prudens.* Crescit autem in dies hæc & cæcitas, & duritia, assuetudine; eaque fit, ut mali etiam cura quotidie fiat difficilior; eò enim miseriarum devenitur, ut ametur ipse morbus, & sanitas odio habeatur.

*Mathiol.
in Praef.
fat.*

Addamus jam sanitatis recuperandæ difficultati laborantium multitudinem ac numerum, & facile erit arguere, cladem stragemque Animarum, quam edit hæc promiscuè cum quibuslibet agendi licentia esse innumerabilem. Cum pestis grassatur, nullo non die eam enectorum census initur; ut & eorum, qui malo recens contacti sunt: in ea luce, de qua nobis sermo, quis numerum inveniit? Initium illa duxit jam inde propè à Mundi nascentis exordio, dum potiori Seth, eam bonitate, ut *Elij Des* dicerentur, cum Caini filiis ac nepotibus committentium inierunt; quàm inter se agendi libertate moribus evaserunt tam per-versis, ut divina Justitia non aliud malo remedium invenerit, quam totius humani generis per cateclysmum excidium; nec tamen vel hæc vindicis DEI poena rectius sapere posteros, & à tam invidià DEO convertendi libertate cessare docuit.

X. Dicam rem verbo: quidquid videmus vtriorum in adolescentibus, quidquid in conjugis perfidiæ; quidquid in moribus corruptionis, non aliunde, quam ex ea libertate natum est, quàm feminæ cum viris, viri cum feminis agere, & invicem sociari, quàm libet, vagari permittuntur. Scimus omnes, Terram, priusquam omnis ultricibus illis undis submergeretur, absque comparatione; quàm nunc sit, feliciorum fuisse ac fertiliorem, Et si enim tum homines non aliis cibis vescerentur, quàm herbis, & arborum fructibus, herbæ tamen illæ & poma eam virtute nutriendi pollebant, ut

ut vitam in plura secula iis pasti proferrent: id quod hodie nec cibi quicunque lectissimi, nec vina præstantissima ac generosissima efficiunt. Quam tanti discriminis causam mibi dabitis? An dicet quis; aquam vi tantâ ac copiâ in terras effulam exinxisse, magnam partem, vim illam feminalem, quâ tellus tantum vigorem in plantas derivabat? Dicit aliquis, qui sic responderet; totum tamen non dicit. Non solâ lapsâ cælo aquâ tam sterile reddiderunt solum: sed aquarum marinarum cum celestibus admittance perniciës hæc illata est: illâ enim in intima se montium ac vallium viscera insinuantes acrimoniâ suâ germinatricem terræ vim exiccârunt, perinde ac Civitatibus ab irato hoste solo æquatis nonnunquam evenit; solum enim, ubi steterant, sale seminatum diu postea ne tantillum quidem graminie protulit. Applicemus hæc in rem nostram. Quærent subinde Senes nostri, quæ causa sit morum usque ad eod hodie depravatorum? cum tamen & Divini verbi Præcones audiantur sapius, & Sacrorum Mysteriorum usus increbuerit, in sacris excursionibus populi excolantur diligentius, tot pia Sodalitæ, tot Cœtus constituti, in quibus ad omnem Sanctimoniam Fideles erudiantur. Unde ergo fit, ut tot adjumenta non magis animos in vita gratiæ stabiliant, efficiantque, ut illam ad longa tempora prorogent? Non alia nisi origo, quàm aquarum salutarum cum dulcibus admistio. Si salæ suos inter fines ac terminos se

continerent, tellus à solis dulcibus tantum detrimenti non pateretur: si, inquam, domi se continerent feminae, non tanta orbem obrueret vitiorum colluvies, quantumlibet numero viri licentius vagarentur; minore negotio vincerentur tentationes, nec tam citò à peccatis confessione expiatis ad antiquas rediretur miseriae, sic ut vita animæ jam vix diurna, imò vix paucarum horarum esse soleat. Hæc autem admistio, dum neque limitibus, neque legibus ullis licentia coeretur, damnosa infert inexplicabilla, tantò exitiosius, quòd ne remedium quidem malo relictum est. Remedium siquidem, aliquò usque saltem, in sola separatione consisteret; nec tamen hujus obtinendæ spes affulget. *Fugite de medio Babylonis, ait Sacer Vates, Ierem. Et salvet unusquisque animam suam. 51. 6.* Quid autem est Babylon linguâ nostra, nisi *Confusio & Commissio*? Fugite proinde promiscuam hanc invicem agendi licentiam, commercia abrupte, vitæ pericula, si salvam animam vestram cupitis; Hoc nisi agitis, de illa actum est.

XI. Grassante lue, nulla quidquam proficit industria, nisi commercium sanos inter & contactos tollatur. Idem in re nostra est. E diverso. *Discede ab iniquo, ait Ecclesiasticus, & deficient mala abs te.* Mala omnia ista amputabimus unico, si amputemus noxiam conversandi libertatem: *deficient mala.* Si enim femina domi suæ sola esset, vix appareret, quo se illa culparum genere contaminaret; sicut & viri fermè peccandi

Baron. an. 495, illicia foris accersunt. Leone I. Constantinopoli imperante exortum sarracenum vicis urbis integros, nec parvo numero, incineres redegit. Motus ea re Zeno legem deinde tulit, Codici insertam, ut ædium singulæ ab alijs duodecim saltem pedum intervallo distarent; ut si quas deinceps flammæ corripere, non facillè in alias incendium propagaretur. *Ad securitatem ab igne præstandam.* O sanctam legem, si à materiæ hinc ædibus transferretur ad vivis DEI templa, Christianos nimirum, sic ut domus quælibet nullâ sui parte aliam contingeret, & quilibet existimaret, non vicinos, non notos circa se ut os esse! Sic facta prava, non fierent exempla publica; sædus ille libidinum ignis inter prostibulorum parietes clausus, non tot alias, cæteroque honoratas domos, tantâ tamque communi strage corripere.

XII. Non nescio, plures è vobis futuras, qui dicant: Durus est hic sermo, nec durus tantum, sed quem re & opere complere non liceat: neque enim omnes domi recludi feminæ possunt: sed illas quoque sua negotia foras vocant. Non ignota dicitis: nec me latet, non semper domi teneri feminas posse. Quid autem hinc consequens est? Adverto sacris in Literis feminam rebus geminis planè dissimillimis comparari, Candelabro in Templo, & Soli in celo. Ut Candelabrum, domo prodire non debet; sicut Candelabrum Templo non effertur; si tamen prodeundum fuerit, prodire debet ut Sol, qui se-

mitâ suâ, quam eclipticam Astronomi dicunt, nunquam egredietur. Prodeant ergo, per me licet, subinde extra parietes domesticos feminæ, dummodo non nisi negotiorum suorum causâ prodeant, nec extra semitam suam exerrent, ut Sol rotæ seculorum decursu ne latum quidem unguem exorbitavit. Damno tantum in feminis illam ubique vagandi licentiam, illum solitudinis horrorem, illum, in medio etiam vitiorum, lætis in conventiculis apparendi puritatem. Hoc autem animabus plurimum nocere, quis negare possit, qui animum advertit ad stragem, quam hæc confortia edunt, perpetuam? quis negare possit, digna esse reprehensione; si non perpetuâ, saltem crebrâ iteratâ?

XIII. Ad illud deinde quod attinet, dum dicebatis, sermonem hunc esse durum, necesse est, ut eorum vobis memoriam reficem, quæ initio commemoravi: vivere nimirum nos tempora, quibus pestis grassetur, quando crudelem esse pietatis speciem habet. An Servatorem non audimus ita loquentem? *Non veni pacem mittere, sed gladium.* Gladium nimirum venit mittere, ut alium ab alio separaret; cum toties non alij magis nobis inimici sint, quam qui nos proximè circumstant, ut amicissimi. *Inimici hominis domestici ejus.* Nec tamen non vestram ego vicem doleo: scio enim nihil suavius, nihil jucundius à natura nobis datum libertate, communicatione cum alijs ac societate. Et sicut homo animal est sociabile, ita nec ipsæ jucundæ sunt illi delitiæ, si soli-

solutudinali rædio exacerbentur. Sed quid agemus, postquam peccato Natura hominis corrupta est? Non jam sanitatis tempus est; aliis proin legibus utendum. Caro illa, quam circumferimus, tam rebellis & perfida, tam irritabilis, tam ad omnis vitii contagionem parata, facit, ut, quæ integræ etiamnunc sanitate duos nos & inhumanos arguerunt jam nos prudenter cautos commendant. *Denuntiamus vobis*, inquit Apostolus, *in nomine Domini nostri Jesu Christi, ut subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinatè, & non secundùm traditionem, quam acceperunt à nobis*. Probè notanda sunt Apostoli verba, quibus divisionis sententiam & necessitatem promulgat, non ab hostibus tantum Fidei, sed ab aliis etiam, qui eandem nobiscum religione censentur: *ab omni fratre*. Non ab iis duntaxat, qui manifestâ exempli pravitate nocent, sed ab his etiam, qui monstratam perfectionis ac sanctimoniam semitam non ita solerter tenent, quin ab illa subinde exerrent; *ambulante inordinatè, & non secundùm traditionem, quam acceperunt*. Verè si quidem non aliud est medium, quo à perniciè servemur, quàm istud; iugere commercium hominum, quoad ejus licet, quos inter lethalem exhalitu unico peitem trahere possumus.

XIV. Hinc discere possumus, quâ causâ Deus totum postulet, cum malus Dæmon modico sit contentus. Sic vult Deus, animam non solum opera perpetrare nulla, quæ cum ratione, & sanctissimis suis Legibus pugnant, sed

ut ne cogitatione quidem illis assentiatur. Dæmon è diverso cum ad opus ipsum frustra quempiam pellit, satishabet ad cogitationis assensum eum induxisse: cum horret quis exempli pravitate aliis nocere, pro sua humanitate, liceat ita loqui, contentus est, si quis solus & sine arbitrio delinquat. Quin, cum quis constantianimo renuit bibere ex venenato voluptatum poculo, probat, si vel tantillum labris delibet liquorem propinatum, satishabet, si ad jocum prætextatum, ad facetiam illiberalem, sed libidine scelerentem, ad obtutum paulò curiosiorem inducat. Quæ igitur tanti discriminis causa, ut Deus tam inexorabili severitate totum postulet, Dæmon tantâ secum humanitate agi sinat? Nisi fallor, hæc princeps ejus rei causa est. Dominium animæ totius ad Deum pertinet: Dæmon autem fur est. Sic enim mirum non est, si totum Deus exiger; Dæmon contentus sit partem sibi vindicasse. Præterea Deus nos vult bonos, malos Dæmon: & quia ad hoc ut quis bonus sit, necesse est omnibus partibus esse absolutum, ad malum verò sufficit, cujuslibet partis defectus, ideo totum vult Deus, parte verò Dæmon contentus est. Vera sunt ista: Ego tamen veram aliam propriamque ejus rei causam vobis afferam. Modicum petit Dæmon, cum nōrit à modico statim se progredi posse ad multum: capillum petit, ajebat S. Franciscus, at hunc si obtinet, mox ex crine funem efficit, & nauticum quidem, quo ingens oneraria ad lit-

ius alligetur. Quid in re nostra principio petit? Ad quid puellam aliquam vestram proritat? Non ad stupra, non ad adulteria, non ad Sacrilegia, & quæ sunt alia suâ turpitudine valde abominanda; obitum petit lascivum; verbulum paulò liberius, compositionem hominis exterioris minus asperam, solitudinis minus aliquanto studium, animi laxationem liberaliorem. In his omnibus quid mali? crinis est; sed avertat Deus, ut virtutissimo nebuloni vel tantillum tribuatis; vestro enim damno disceris tandem, an ille ex modico proficere sciat ad multum, & num ex crine non laqueos tantum, sed carenas effingere nōdit, Vulpes aliud ab histrice non petit, quàm ut sepe illam aculeorum suorum tantisper aperiat: si stultus rogantem audiat, momento eum invadit & devorat. Hem, ait ille mille fraudum artifex, quæ ista solitudo, quod silentium, quæ parietum domesticorum custodia, quæ omnis commercii humani fuga? Hoc est totum spinis rigere, ut echinum aperiri tantisper sepe hanc hispidam; fac quod Juvenes alii, quod alia Puella faciunt, loquere, aspice, nocturna in vicini adibus conventicula accede. Si audiant vafra concilia Juvenes, jam sanè perniciès proxima est absque obice.

XV. Scio non statim his incitis funestis istos exitus connecti: quid autem refert, connecti tardius; si convalentur & sequentur aliquando? Estam venenum non statim ad cor

penetrat: penetrat tamen denique. Albertus narrat, quempiam rabidi canis dentibus admoctum, non nisi duodecim post annos veneni illius vim cœpisse perferentescere, quod tanto intervallo innoxium videbatur. Eadem planè in re nostra accidunt. Adlet Puella, dum liberius per gades vicinas vagatur, ex ore alicujus effrontis nuptæ quidpiam, quod ne audiret, prætaret esse surdam. Non nocent tum illa verba, nec plagam infligunt: vitæ enim ad eam diem acta tenor nondum exaltans è fronte verecundia, timor justus Majorum, faciunt, ut Puella ne existimet quidem ullam tantum aliquando probum ac dedecus posse consciscere. At ecce: non multis post annis marito jungitur, memor pravorum pessimæ illius mulierculæ exemplorum, memor modi, quem ex illa intellexit, occultè talia perpetrandi, cedit infelix intus oppugnanti, foris allicienti, & fidem Deo non minus, quàm marito datam violare non erubescit. Observare in hoc, & aliis generis ejusdem casibus, quos enumerare possem, vim primorum illorum verborum planè pestilentium, rabiem illam, & inquietudinem, quam in animo infelicis reliquit lasciva illa magistra detestabilis lingua; Quare iterum iterumque vestro commodo, vestro bono vobis inculco; separamini, separamini, fugite commercia periculosa: *Non veni pacem mittere, sed gladium.*

XVI. Serviet autem imprimis hæc commercii periculosa fuga ad delendas noxas præteritas; ad quas abolendas

das si hortari vos voluero ad Jejunium, Eleemosynam & Orationem, quod est triplex illud genus operum, quo satisfacere pro admittis possumus, respondetis, à jejunio vos impediti laboribus necessarijs, ab eleemosyna & stipe danda propriâ egestate, ab oratione verò paulò prolixiore curis domesticis, Quid autem præteritis, si vos horter, ut vitetis commercia periculosa, conventicula adversantia honestati, & turbas hominum promiscuas? Ab hoc equidem vos excusat nihil: si proinde hoc quidem tantillum reddere DEO vultis pro tot culpis, satis enim verò apparet, vos nec dum intelligere gravissima illa nomina, quæ apud DEUM peccando contraxistis.

XVII. Serviet deinde eadem fuga ad impedienda posthac peccata. Quàm quidem in re an vera dicam, non alios quàm vos vestes volo: an non enim cum hebdomadæ dies totos cum domesticis vestris laborando transigitis, sanos vos incolumésque, animamque nullo peccato vulneratam invenitis? Diebus autem feriatis, dum modò hujus, modò illius in consortio laxatis animum, an non sæpe mentem plenam cogitationibus perverfis, linguam verbis obscænis, detractione de famâ & existimatione aliena conspurcatam domum refertis? An non modò rixis, aliàs ebrietate, libidine multiplici, & nescio quibus alijs flagitijs, quorum vel meminisse pudor sit, vos impiatos deprehenditis? Faciliùs autem hæc tam tristia ac planè funesta accidunt, si in medios feminarum greges vos

inferre non puduerit: nec interest, Juvenculæ sint, an adultiores: ex his *Ecclesiæ* 12, siquidem sunt adulteræ, *Cum aliena muliere ne sedeas omnino, alloquiū enim illius quasi ignis exardescit*: ille nimirum ignis, qui animum accendit desiderijs pravis, quæ veritatis æternæ ore jam pridem vel ipsis operibus comparrata sunt. Verat ergo DEUS, ne vel ad modicum temporis spaciū affideas feminæ, ne te tuamque salutem exponas discrimini: & tu securum te existimabis, si dies totos in ejus consortio colloquendo, saltando, corridendo, jocis mille, ac facetijs indulgendo transigas? Quid est insanire, si hoc est sapere?

XVIII. Ante omnia denuo vobis, ô Majores, adolescentulas vestras commendo. S. Ambrosius dum Virginitatem instituit, ita loquitur: *Trepidare Virginum est; & ad omnes viri ingressus pavere, omnes viri affatus vereri.* Quod igitur illud educationis Virginum genus esse dicamus, quo ipsis permittitur non solum non trepidare ad præsentiam & alioquin viri, etiam modesti, sed garrire ad ædium limina cum Juventibus dissolutis, garrire mediis in plateis, manus porrigere, & ejusmodi facetijs etiam priores provocare, quæ tam in ore Virginum honestarum malè sonant? Neque grandiores tantum, sed renellulæ etiam filia præ alijs solerter custodiendæ, nec; ut quàm liber, evagetur, permittendum. Id enim sanè quàm industriè malus Dæmon agit, ut eas maturè operâ stygij alicujus emissarij suas faciat; ope-

tā inquam allicujus eorum ex numero, quos unice delectat animulas innocentes ut agnellos teneros, manibus DEXERIPERE, ut eas infernalis Lupi faucibus tradant. Perpendat quisque secum serid, & alit in animum demittat, si à teneris annis liberi vitio assueverint, vix unquam eos assuetudinem tam noxiam dedocendos. *Adolescens*

Prov. 22. 6.

juxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea. Nulli non arbori nocet, ut experti asserunt; sed nulli-

Theophr. hist. plant. 4. c. ult.

magis, quam tenellis etiamnum plantis. *Oleum infusum arboribus, eas necat sed maxime novellas.*

XIX. Si durum vobis molestūq; videtur ad hanc solitudinem, hanc commercij paulò periculosiore fugam & volmet, & vestrae fidei ac curae creditos assuefacere, memento te agi de salute & vestra, & eorum, quos habetis longè charissimos. Si salvi esse volumus, sursum per ardua tendendum est; vis inferenda propensionibus naturae, deorsum nos trahentibus. *Solus sedebam,* ajebat ad Deum Propheta, *quoniam comminatione replesti me.* Non ibam vagus per has illasque aedes; non transigebam tempus in scetibus animi causâ coactis: non venabar occasiones & pericula amittendae salutis, sed pro-

Jerem. 15.

his *Sedebam solus.* Non ob aliud autem ita aliorum fugiebam confortiū, ita ad omnis discriminis umbram trepidabam, quàm quoniam comminatione replesti me. Totus cohortui, cum tot percundi occasiones prospicerem. Utinam & vos alit in animum demitteretis, quanta demum, quàmque meritoria sit timenda felicissimi Caestis Regni jactura, & cum hoc, jactura Societatis perpetuae cum Beatis, Sanctis Martyribus, Apostolis, Angelis, Beatissima Virgine, Christo, DEO! Utinam, Utinam seriâ, datâque operâ assequi conaremini, quanta è diverso sit calamitas, quanta miseria, ad æternum cum Dæmonibus, feris, furiis, & cum igne devorante damnari consortium! Enimverò nulla jam molesta foret solitudo, sed eam amplecteremini, ut securum salutis ac securitatis asylum; libertatem illam tam periculosam volentes lubentesque permitteretis, quibus suavis salus curâ non est. Bonus Deus sancto hoc ac pretioso timore animos vestros repleat, quem vobis unice exopto, ut trepidando ac timendo certos vos ac securos reddatis illius gloriæ consequendae, quam tam facile amittit, quisquis non timet amittere.

